

Insektrester fra Asummiut

Af Jens Böcher

Der er tidligere foretaget undersøgelser i Grønland af de leddyr (insekter og spindlere), der findes i kulturlag aflejret på eskimo-boplads, nemlig dels en mindre på basis af materiale fra Sermermiut ved Jakobshavn (Haarløv 1967), dels en mere omfattende af den berømte Qeqertasus-suk-boplads i sydlige Disko Bugt (Böcher & Fredskild 1993).

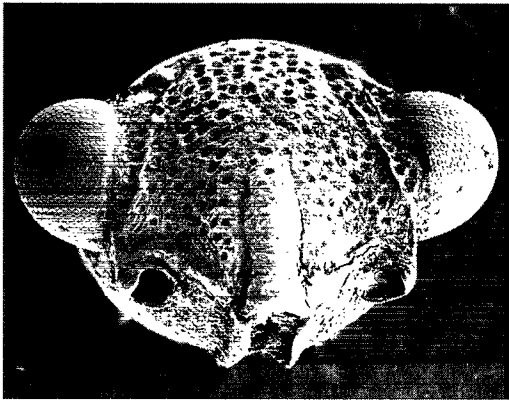
En række jordprøver fra Asummiut med et højt indhold af organisk stof er blevet undersøgt for insektrester. De fleste var fuldstændig uden sådanne: det organiske stof var meget findelt og forsvandt under sigtningen, efterladende helt sterilt groft sand. Men nogle jordprøver fra Saqqaqkulturen (SIK 901, særligt Lag 1B) havde en anden karakter, med ret stort indhold af organiske bestanddele – plantestængler, frø (særlig af revling) og fragmenter af leddyr. I sammenligning med den helt uventede rigdom af leddyr-fossiler fra Qeqertasussuk må resultatet fra Asummiut dog betegnes som fattigt – både på fossiler og arter.

Når der sker ophobning af organisk stof, således som det sker på en boplads, giver det kraftigt forbedrede levemuligheder for en mængde organismer. Nedbryderne, svampe og bakterier, giver grobund for de næste trin i »fødenettet«, som i Grønland først og fremmest repræsente-

res af mider og springhaler (kollemboler), der altså lever af nedbryderne. En stor portion pansermider (*Oribatida*) er indsamlet fra prøverne, men endnu ikke bestemt til arter, hvilket kræver indsats af en specialist. Spyfluelarver lever direkte af rådende kød, som der utvivlsomt har været meget af på bopladsen; i hvert fald er spyfluepuparier talrige i aflejringen.

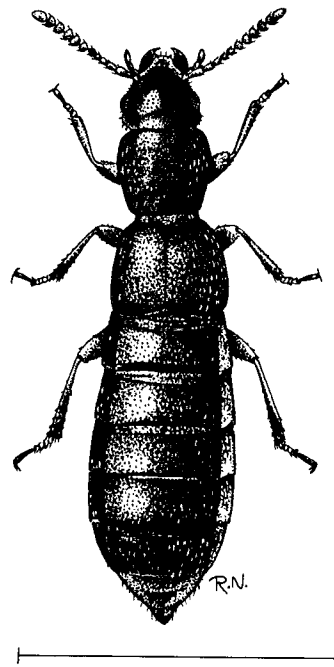
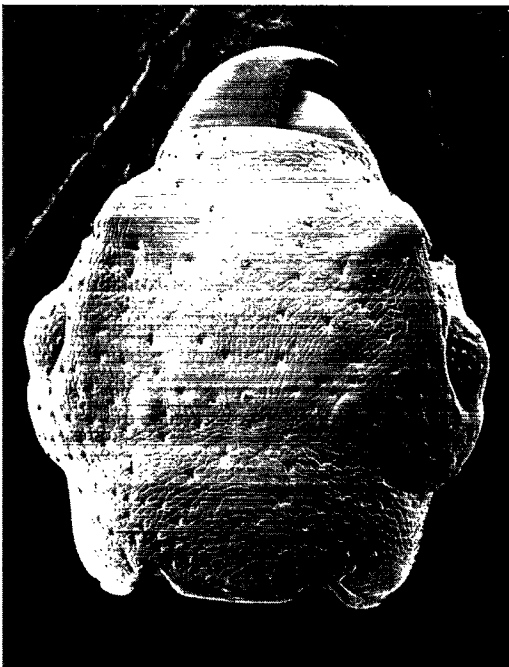
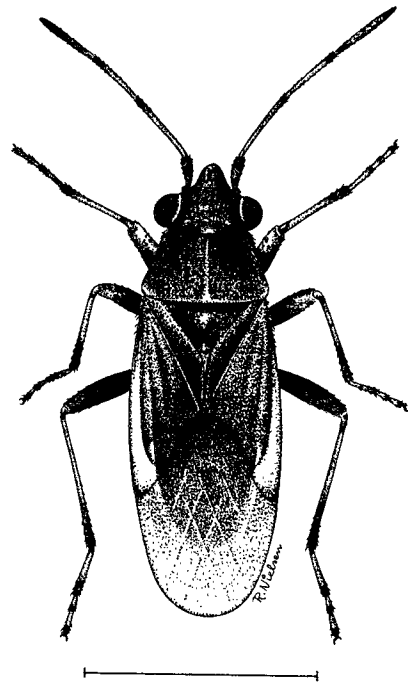
Springhaler og mider udgør fødegrundlaget for små rovinsekter, hvoraf rester af rovbillen *Micralymma brevilingue* er ret hyppige i Asummiut-lagene. Denne art er vidt udbredt i Grønland, men ikke særligt almindelig; den findes oftest under sten nær stranden. I Qeqertasus-suk-aflejringerne var den uhyre talrig, langt den almindeligste bille, der i et af lagene forekom i en mængde svarende til mindst 23 individer pr. m² pr. år.

Forekomsten af et enkelt ben af pillebillen *Simplocaria metallica*, der æder mosser, er ikke overraskende. Det samme kan siges om nogle få stumper af den grønlandske frøtæge (*Nysius groenlandicus*), der lever af at udsuge tørre plantefrø, og som er udbredt i næsten hele Grønland. Der er også fundet et ben af øresnudebillen *Otiorhynchus nodosus*, som i vore dage er udbredt i Sydvestgrønland, tilsyneladende med nordgrænse ved Sisimiut. Endvidere er der rester af forskellige snyl-

To almindelige fossile insekter fra Asummiut, scanning-fotos af hoveder og tegnet i hel figur. Øverst den grønlandske frøtæge (*Nysius groenlandicus*), der er almindelig i næsten hele Grønland, dog særligt i det varme og tørre indland. Nederst den lille rovbille (*Micralymma brevilingue*), der er vidt udbredt i den sydlige halvdel af landet, hvor man oftest finder den under sten i nærheden af stranden. Målestokken er i begge tilfælde 2 mm.

Tegninger af Robert Nielsen.

tehøve, som har mange arter i Grønland, og som er næsten umulige at bestemme på basis af fragmenter.

Men der blev også gjort et sensationelt fund! Næsten mikroskopiske dele, et hovede og to rygskjolde, viste sig at stamme fra den kun 1,8 mm lange rovbille *Euaestethus laeviusculus*. Denne art er ukendt i nutidens Grønland, men er altså nu dukket op som et 3000 år gammelt fossil! Der melder sig nu spørgsmålet: Lever den stadig i Grønland, eller er den uddød? Nærværende forfatter er overbevist om, at denne mini-rovbille lever i

bedste velgående i det sydvestlige Grønland, men er blevet overset på grund af sin lidenhed. Iøvrigt er den udbredt i Nordeuropa, men ikke på Island eller Færøerne. Formodentlig lever den af de små mider og springhaler, som den er på størrelse med.

Litteraturliste

- Böcher, J. & Fredskild, B. 1993. Plant and arthropod remains from the palaeo-Eskimo site on Qeqertasusuk, West Greenland. Meddelelser om Grønland. Geoscience 30.
- Haarløv, N. 1967. Arthropoda (Acarina, Diptera) from subfossil layers in West Greenland. Meddelelser om Grønland 184 (3).

Fangstgrundlaget i Sisimiut distrikt ud fra arkæologiske og historiske kilder

Af Anne Birgitte Gotfredsen

Indledning

Knoglematerialet fra de udgravede bopladser ved Asummiut viste sig at være af et ret sparsomt omfang. På Saqqaq-bopladsen Asummiut (SIK 173) viste de fundne dyreknogler sig, efter en AMS-datering, at være af moderne oprindelse.

Derimod fandtes nogle få dyreknogler i en grav på Asummiut (SIK 892) dateret til Thulekulturen. Fra denne grav kunne en hundeoverarmsknogle, en sælhvirvel og en kindtand fra hvalros samt en uspecificeret hvalknoglestump identificeres. Blandt de forarbejdede genstande er